

Posudek bakalářské práce Vojtěcha Diatky
Repetiční uskupení v hindštině
Repetitive formations in Hindi
FFUK UJCA, Indologický seminář 2011, 53 stran

Diplomant se ve své bakalářské práci věnuje klasifikaci repetičních jevů v hindštině. Ve velmi stručném úvodu prohlašuje, že „primárním cílem této práce je vytvořit dostatečně pružnou klasifikaci, která by si poradila s co největším množstvím repetičních jevů v hindštině“. Tato klasifikace by měla být založena na metodologii, která se opírá o teorii prototypů, a ta by údajně měla vyřešit některé problémy související s klasifikacemi těchto fenoménů.

Práce je rozdělena do sedmi kapitol a její struktura je dobře a do detailů promyšlena. Každému repetičnímu jevu je věnována zvláštní kapitola.

Po velmi krátké, desetiřádkové úvodní kapitole, následuje kap. 2.(s.7-17) nazvaná *Teorie repetice*, ve které diplomant stanoví základní terminologickou distinkci mezi repeticí a reduplikací. Je sympatické jeho snažení založit klasifikaci repetičních jevů na již zmíněné teorii prototypů. Z výkladu však, i přes autorovo snažení, nejsou patrné konkrétní výsledky. Opakují se pouhá prohlášení, že tato teorie poskytuje tu či onu jistotu o tom jaká má být kategorizace.

Vycházejí ze vztahů mezi složkami repetiční dvojice, začíná od rozmanitějších typů, a proto na první místo staví zdvojení echového typu (kap. 3, s. 18-24).

Zdvojování jednoho a téhož slova odlišuje i terminologicky od jiných repetičních jevů a označuje ho termínem *reduplikace (úplná repetice)*, které věnuje kap. 4 (s. 24-33).

Zde se klade otázka zda je tato terminologická hranice vůbec tolik důležitá a zvláštní po stránce funkční. Zdá se, že jde o čistě nominalistický přístup, který je v rozporu s proklamovaným kognitivním principem a s teorií prototypů, na které by měla být založena klasifikace repetičních uskupení.

V kap. 5 (s. 34-38) pojednává o zdvojeninách s vloženým morfémem, ač je patrné, že tyto vložené prvky vnášejí formální rozmanitost a mohly by stát před uskupeními, která jsou označena jako *úplná repetice*.

Onomatopoeie jako periferní repetiční jev je popsána v kap. 6 (s.39-43). Autor si všímá, že jde o vedlejší jev, který nemá funkční hodnotu jako opakování plnovýznamových slov a doslova tvrdí, že „onomatopoická reduplikace není morfologickou operací (s. 42). I zde se však marně pouští do terminologického sporu se vžitým termínem *onomatopoeie* a vytýká ho některým autorům, kupř. Smékalovi, že vedle zvukomalebnoti do této kategorie zařazuje i jiné vjemové dojmy, které se zúčastní vzniku slov. Diplomant přitom zapomíná, že český termín *zvukomalebnot* se nekryje úplně s termínem *onomatopoeie*.

Sémantické repetice je věnována kap. 7 (s. 43-49). Jelikož jde o jev dost odlišný od předchozích opakování formálních prvků, tento jev leží v jiné rovině. Jeho onomasiologická hodnota a funkce si zaslouží daleko větší pozornost a spíše by se měl rozebírat jako zvláštní téma.

Je chvályhodné, že pan Vojtěch Diatka ve svém popisu každého jednotlivého repetičního jevu postupuje stejně, důsledně a přehledně. Každá z kapitol obsahuje definici jevu, reference, strukturní hledisko a sémantiku, tj. popis funkcí. Vychází především z interpretací popisovaných jevů různými lingvisty a gramatiky, a těm také věnuje nejvíce místa. Dalo by se říct, že toto tvoří kostru jeho bakalářské práce. Z hlediska požadavků na bakalářské práce, tento systematizující popis by byl dostačující. Že občas uvádí svůj názor, je další zásluhou, ale současně může být i nedostatkem, pokud není vidět jasná hranice mezi vlastním a referovaným popisem.

Je až překvapivá nevyhraněnost v popisu morfologických vlastností některých jevů. Diplomant neuvádí, zda cituje nebo interpretuje, a snad i přejímá, některé definice, např. když na s. 29. interpretuje Anvitu Abbiovou: „Reduplikované participium s koncovkou *-te* (3.osoba plurálu, nedokonavý).“ Také na s. 30. „Dokonavé participium se v hindštině tvoří připojením koncovky 3. osoby a dokonavého vidu *-e*.“

Na s. 29 uvádí, že „(A) Zdvojené participium nedokonavé může nést 3 významy: A.1 Simultánnost , A.2 Durativita, A.3 Neprecipitační reduplikovaná slovesa (podtrženo autorem posudku).

Na vícero místech participia překládá infinitivem: s. 30 „*baithē-baithē* ... sedět sedět“; „*khaṭhē-khaṭhē* ... stát stát“ atd.

Vyskytují se i neobvyklé a málo srozumitelné formulace typu: „(D) Adjektivní dokonavé participium. Tvoří se stejně jak dokonavé participium jen s tím rozdílem, že se s podstatným jménem, k němuž náleží, shoduje v čísle a rodě, tzn. využívá koncovky *-a*, *-e*, *-ī*.“ (s. 31). Tamtéž také: „Tento poslední typ nesklonných adverbii je charakteristický intenzifikací jejich významu.“

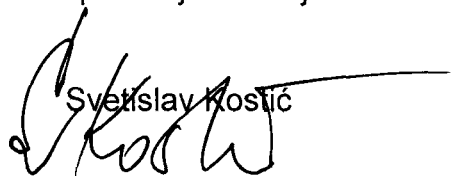
Je jasné, že autor nevychází ze svého „malého korpusu“ (několik hindských povídek) a z interpretace repetičních formací, které excerpoval a zařadil do poslední kapitoly, nýbrž tyto příklady používá, aby podpořil popisované jevy a doplnil interpretace jiných lingvistů. Předpokládá se, že práce z aplikované lingvistiky má vycházet z jazykového materiálu studovaného jazyka, ale to nebylo cílem této bakalářské práce.

Z formálního hlediska je práce dobrá. Diplomant dokázal, že umí pracovat s hindštinou a s lingvistickou literaturou, o čemž svědčí přiložený seznam použitých knih, včetně hindských povídek. Drobným nedostatkem je však způsob citování – obvykle uvádí pouze dílo, nejčastěji v plném znění, ale nikoliv i autora. Grafické chyby a překlepy nejsou četné, ale zmíním se pouze o některých. Psaní názvu jazyka *hindí* v angličtině má být vždy velkým H. (s. 17, 22, 44, 47). Uvádění názvů děl a jmen autorů, i když jsou v transliterační podobě, by mělo být psáno velkými počátečními písmeny. Diplomant to činí nedůsledně, někdy velkými: *Adhūrī dāyārī* (s. 51), jindy malými písmeny: *kafan*, *premcand*, *nirmal varmā*, *viṣṇu prabhākar* (s. 50, 51), atd.

Ne pouze formálním, ale i věcným nedostatkem je dost krátký úvod a zcela opomenuté shrnutí o provedeném popisu lingvistického jevu. Jak jsem se již zmínil, na mnoha místech hlásá přednosti klasifikace a teoretického základu k ní, ale o konkrétních výsledcích aplikace této teorie a metody, pokud nějaké jsou, se ani nezmiňuje ve svém stručném závěru o šesti řádcích (s. 51).

I přes uvedené nedostatky a body k zamýšlení, bakalářská práce pana Vojtěcha Diatky je systematická a kvalitní; proto ji vřele doporučuji k obhajobě.

V Praze, 3.2.2011.

Svetislav Kostić